

Asmenybės sutrikimo pagal TLK-11 raiška ir veiksniai paauglystės ir besiformuojančios suaugystės laikotarpiu: raidos psichopatologijos prieiga

Indicators and determinants of ICD-11 defined personality disorder during adolescence and emerging adulthood: a developmental psychopathology approach

Asmenybės sutrikimo tyrimų lauke pastaruoju metu išsiskiria kelios kryptys: (1) asmenybės sutrikimo apibrėžties kaita pereinant nuo kategorinio prie dimensinio modelio; (2) naujojo diagnostinio modelio įtraukimas į TLK-11, kurią nuo 2022 metų perima ir Lietuva; (3) asmenybės sutrikimo diagnozės paauglystėje validumo įtvirtinimas ir jo ankstyvosios intervencijos programų efektyvumo analizės poreikis. Raidos psichopatologijos prieiga leidžia integruoti klinikinį ir raidos aspektus, tyrinėjant asmenybės sutrikimą aukščiau minėtos problematikos kontekste šiomis kryptimis: (1) asmenybės sutrikimo raiška populiacijos, aukštos rizikos (klinikinėse) imtyse skirtingais raidos periodais atliekant TLK-11 asmenybės sutrikimo diagnostinio modelio tyrimus paauglių ir jaunų suaugusiųjų populiacijose; (2) asmenybės sutrikimą raidos eigoje formuojančią ir palaikančią veiksnių supratimas; (3) asmenybės sutrikimo ir kitų psichikos sutrikimų tarpusavio sąveikos analizė; (4) diagnostinių metodų pritaikymas Lietuvos (paauglių ir jaunų suaugusiųjų) populiacijai; (5) (ankstyvosios) intervencijos įgyvendinamumo ir efektyvumo tyrimai.

In the field of personality disorder research, several lines have recently emerged: (1) the change in the definition of personality disorder from a categorical to a dimensional model; (2) the inclusion of the new diagnostic model in the ICD-11, which is being adopted by Lithuania from 2022; (3) the establishment of the validity of the diagnosis of personality disorder in adolescence and the need to analyze the efficacy of early intervention programs for it. The approach of developmental psychopathology allows to integrate clinical and developmental aspects in the study of personality disorder in the context of the above-mentioned issues, in the following directions: (1) the expression of personality disorder in population, high-risk (clinical) samples during different developmental periods with focus on exploring the ICD-11 diagnostic model of personality disorder in adolescents and young adults; (2) understanding the factors that shape and maintain personality disorder during development; (3) analysing the interactions between personality disorder and other psychiatric disorders; (4) adapting the diagnostic methods to the Lithuanian (adolescents and young adults) population; and (5) investigating the feasibility and effectiveness of (early) intervention.